

Prihod od prodaje kvota za emisije gasova sa efektom staklene bašte dostigao je 2,258 milijardi leva (1,15 milijardi evra), što je omogućilo da se od 2013. godine doprinosi za obnovljivu energiju smanje za 40%, prema studiji Instituta za upravljanje energijom (EMI), čiji je cilj praćenje i usmeravanja korišćenja prihoda od prodaje sertifikata u okviru evropske šeme trgovine emisijama, na nivou Bugarske.

Prema izveštaju, prihodi od emisija, koji se koriste za smanjenje doprinosa za zelenu energiju, kreću se u rasponu od 40,3 miliona leva (20,6 miliona evra) u 2014. godini, do 718,5 miliona leva (367,4 evra) u 2018. godini. Za 2019. godinu, projektovani prihod iznosi 861,4 miliona leva (440,4 miliona evra).

Prema EMI, impresivan godišnji rast prihoda od emisija u ovom periodu objašnjava se uticajem dva faktora – povećanje količine dodeljenih kvota za emisije u Bugarskoj i povećanja tržišnih cena na EEB.

Nacionalna kvota povećana je sa 7 miliona tona CO₂ u 2013. godini, na 23,8 miliona tona CO₂ u 2018. godini. Pri tom, cena je od ispod 5 evra po toni CO₂ u 2013. i 2014. godini dostigla 21-23 evra po toni CO₂ u prvom kvartalu 2019. godine, saopštio je Institut.

Rashodi za obnovljive izvore energije stabilizovali su se na približno istom nivou od 2015. godine, što se objašnjava završetkom investicionog buma, odnosno prestankom rasta proizvodnje OIE i uvođenjem ograničenja za proizvedene količine koje se otkupljuju po preferencijalnim cenama.

Prihodi od emisija imali su najniži nivo učešća u pokrivanju troškova obnovljivih izvora energije u 2014. godini, kada su iznosili samo 40,3 miliona leva (20,6 miliona evra), odnosno 4,5% potrebnog iznosa. Postepeno, ovaj udeo je povećavan, da bi i dostigao više od 90% u 2018. godini.

Od posebnog interesa je 2019. godina, za koju se očekuje da će biti prekretnica u posmatranom trendu – očekuje se da će projektovani prihodi u iznosu od 861,4 miliona leva (440,3 miliona evra) premašiti troškove vezane za preferencijalne cene OIE za 124 miliona leva (63,4 miliona evra).

To znači da će prihodi od emisija u 2019. godini biti dovoljni da pokriju celokupno finansijsko opterećenje preferencijalne proizvodnje obnovljive energije i da će oni na taj način pokriti obaveze društva u tom delu.

U periodu 2013-2019. godina, troškovi za proizvodnju OIE, na osnovu preferencijalnih cena, pokriveni putem fonda za „obaveze prema društvu“, dostigli su ukupno 5,5 milijardi leva (2,81 milijardi evra).

Institut podseća da su tokom trećeg perioda Evropske šeme trgovine emisijama (ETS)

uvedene granične vrednosti emisija gasova sa efektom staklene bašte na nivou EU, koje se linearno smanjuju svake godine u periodu do 2020. godine, u skladu sa postavljenim ciljem smanjenja emisija za 21% do 2020. godine, u odnosu na nivo iz 2005. Održava se princip “zagađivač plaća”, koji je takođe bio na snazi tokom drugog perioda.

Zadržana je i obaveza postrojenja (elektrana) da kupe godišnju količinu kvota za emisije jednaku njihovim verifikovanim emisijama gasova sa efektom staklene bašte u prethodnoj godini. “Generalno, ne predviđa se nikakva besplatna dodela kvota proizvođačima električne energije. Međutim, zemljama čije sektore električne energije karakteriše visoka zavisnost od fosilnog goriva ili nezadovoljavajući nivo povezanosti sa evropskim elektroenergetskim sistemom, data je prilika da odstupe od ovog pravila i Bugarska je to iskoristila”, objašnjava EMI.

Prema usvojenim fleksibilnim tržišnim mehanizmima, svaka država članica godišnje dobija određene količine emisija (kvote) namenjene za aukciju i prodaju po postignutim aukcijskim cenama. U cilju ublažavanja negativnih ekonomskih posledica implementacije energetske/klimatskog paketa, u skladu sa principima solidarnosti, razvijen je i implementiran mehanizam preraspodele, koji se koristi za usmeravanje dodatnih količina za prodaju državama članicama s BDP-om ispod proseka EU, uključujući Bugarsku.

Prihodi od prodaje kvota za emisije usmereni su na nacionalne budžete država članica, pri čemu se, zahvaljujući mehanizmu redistribucije, obezbeđuju relativno veći godišnji prihodi za zemlje sa nižim BDP-om. Ne manje od 50% ovih prihoda se koristi za smanjenje emisija ugljenika i ublažavanje klimatskih promena - na primer za promociju obnovljivih izvora energije, uvođenje čistih tehnologija uglja (skladištenje CO₂), ublažavanje socijalnih posledica povećanja troškova energije - navodi se u izveštaju EMI.

Konkretni doprinosi u Bugarskoj, u periodu od 2013. do 2019. godine, jesu: doprinos za obnovljivu energiju; podsticaj za promociju visokoefikasne kogeneracije; dodatak za nepovratne troškove; dodatak za TE Maritsa Istok 2 (uveden od jula 2019. godine). Zbir ovih doprinosi čini fond za „obaveze prema društvu“ i menja se svake godine pod uticajem više faktora, među kojima je korišćenje prihoda od emisija.

Koje su perspektive

Prema EMI, u scenariju „bez promena“ u narednim godinama može se očekivati da će prihodi od emisija biti više nego dovoljni da pokriju sve obaveze koje proizilaze po osnovu preferencijalnih cena za proizvođače obnovljive energije. To će omogućiti da se u potpunosti eliminišu doprinosi za zelenu energiju. Ostatak prihoda mogao bi se iskoristiti za stabilizaciju NEK-a, u smislu pokrivanja tarifnog deficita koji je kompanija do sada akumulirala.

S druge strane, prema institutu, u toku je procedura zakonskih promena, koja će regulisati prenos 25% prihoda od emisija ka energetski intenzivnoj industriji. Takođe, može se očekivati da će biti obnovljeni podsticaji za ulaganje u proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora, u svetlu evropskih ciljeva smanjenja emisija ugljenika do 2030. godine. To će povećati troškove kompenzacije za proizvodnju obnovljivih izvora energije.

Prema EMI, može se očekivati obnavljanje investicija u obnovljive izvore energije - u svetlu evropskih ciljeva smanjenja emisija do 2030. godine.

Izvor: investor.bg